

[Undervisningsministeren.]

sige, at de ikke kan magte det. Alle maa erkende, at det nye Tilsyn i alt Fald ikke vil blive ringere end det nuværende. At Præsterne har haft det i henved 100 Aar, er heller ingen Grund til, at de skal beholde det. Det var jo de daværende Tidsforhold, der gjorde, at de fik det.“

Og saa paa viser Sognepræst Lauesen, altsaa Præsteforeningens Repræsentant i Kommissionen, at netop naar man ønsker det gode Forhold opretholdt og udviklet mellem Lærer og Præst og mellem Skole og Kirke, skal man skride til denne Reform. Det vil maaske forbavse nogle, men det er ikke desto mindre Tilfældet, at den mangeaarige Skolekonsulent, Professor N. A. Larsen, som i mange Henseender er en meget konservativ Mand, udtaler i Skoletilsynskommissionen:

„med hvor megen Sympati jeg end ser paa Præsten og Provsten som Led i vort Samfund, kan jeg ikke ret se, hvorledes man kunde komme af Sted med at lade Præsten vedblive at være født Medlem af Skolekommissionen. Men det er et Spørgsmaal, hvorom der maa forhandles. Derimod ser jeg ikke, at man paa nogen Maade kan „redde“, om jeg saa maa sige, Provsten som Skoletilsynsmand — om end muligvis som Medlem af Direktionen —, selv om det for Tiden er blandt Provsterne, vi har vore egentlige og mange Gange dygtige Skoletilsynsmænd. Det er et Punkt, hvor der ikke godt kan gives efter. Vi maa dèr have Mænd, der udspringer direkte af Skolen, og hvis hele Livsopgave er Arbejde for Skolens Fremgang, og hvis hele Gerning det er at sætte sig ind i Skolens Sager.“

Efter at Præsteforeningens Repræsentant, Sognepræst Lauesen, havde udtalt de Ord, jeg før anførte, tog Højskoleforstander Appel Ordet og udtalte:

„Jeg tror, at naar det gejstlige Tilsyn skal træde til Side, er det ikke først og sidst af Hensyn til Skolen, men saa er det navnlig af Hensyn til Kirken selv. Den er ikke tjent med denne Stilling i de Tider, der kommer. Jeg tror nu for mit Vedkommende, at den Indflydelse, der med Rette tilkommer Kirkens Mænd paa vort Skolevæsens Udvikling, vil Kirkens Mænd kunne vinde, selv om det kirkelige Tilsyn træder til Side, og paa en bedre Maade, og derved vinde Betingelser for en ganske anderledes Indflydelse, end det gejstlige Tilsyn hidtil har haft.“

Jeg anfører disse Udtalelser for at vise, at det ikke er noget særlig revolutionerende, der her foreslaas. Det er, hvad meget konservative Mænd, Mænd baade af Venstre og det konservative Parti, Mænd baade fra Kirke og Skole, ansete Mænd fra begge Sider, har udtalt allerede for 25 Aar siden. Højskoleforstander Jacob Appel blev i 1910 Kultusminister og forelagde saa, da Tilsynskommissionens Betænkning var afgivet i 1911, et Skolelovforslag. Det blev noget omarbejdet i Folketinget, og det Skolestyrelses- og Tilsynsforslag, som blev vedtaget i Folketinget i 1912, af et Folketing, hvis Flertal den Gang var Venstre og med en meget anset Ordfører, nemlig den nuværende højtærede Landstingsformand, dette Forslag gik netop ud paa at imødekomme de Ønsker, der var fremsat baade af Ribe Stifts Landemode, af Skolemødet i København 1907 og af Tilsynskommissionens Mænd, altsaa ogsaa selve Jacob Appel. Dette Forslag, som Folketinget altsaa har vedtaget for over 20 Aar siden, gennemførte allerede det Princip, at Skolens Tilsyn skulde være rent fagligt pædagogisk. Forslaget gik til Landstinget og blev behandlet her i Samlingen 1912—13. Det blev ændret paa væsentlige Punkter og gik hen paa Foraaret i Fællesudvalg; men 3 Uger efter Fællesudvalgets Nedsættelse blev Rigsdagen hjemsendt, fordi Folketingets Valgperiode var udløbet. Valget bragte Regeringsskifte, og Opmærksomheden blev i de følgende Aar optaget først af Grundlovssagen og dernæst af den store Krig. Derved rykkede Skole-spørgsmaalet ligesom lidt i Baggrunden.

Jeg beklager meget, at det ikke i 1912—13 lykkedes at naa til et Resultat i Fællesudvalget. Det er for øvrigt umuligt at finde noget som helst om dette Fællesudvalgs Arbejde; jeg har gennemstøvet baade Rigsdagens og Ministeriets Arkiv, men kan ikke finde det allermindeste om Fællesudvalgets Virksomhed i de 3 Uger, det sad. Jeg har imidlertid Grund til at tro, at der virkelig den Gang havde været nogen Mulighed for under den nuværende højtærede Landstingsformands og Jacob Appels Ledelse at naa til et Resultat, men det lykkedes altsaa ikke, fordi Tiden ikke slog til; maaske var der ogsaa andre Grunde, men jeg tror navnlig, det var Tiden.

Saa snart Krigen var forbi, nedsatte den daværende Undervisningsminister, Keiser-Nielsen, den store Skolekommission, som afgav Betænkning i 1923. Paa Grund-